Karel | Komárek Family Foundation

Zahrada je taky třída!

Od grantové podpory ke změně uvažovaní o roli školní zahrady

Proměny zahrad

Karel Komárek Family Foundation

Změna pohledu na roli školní zahrady MŠ

Možná to znáte..

Opravíme co doslouží

Pořídíme na co jsou peníze

Proměny zahrad

Karel | Komárek Family Foundation

Změna pohledu na roli školní zahrady

Ale je to opravdu nejlepší způsob?

Zahrada není jen soubor herních prvků.
Je to prostor, ve kterém děti každý den tráví čas – hrají si, pohybují se, objevují, experimentují, učí se a odpočívají.

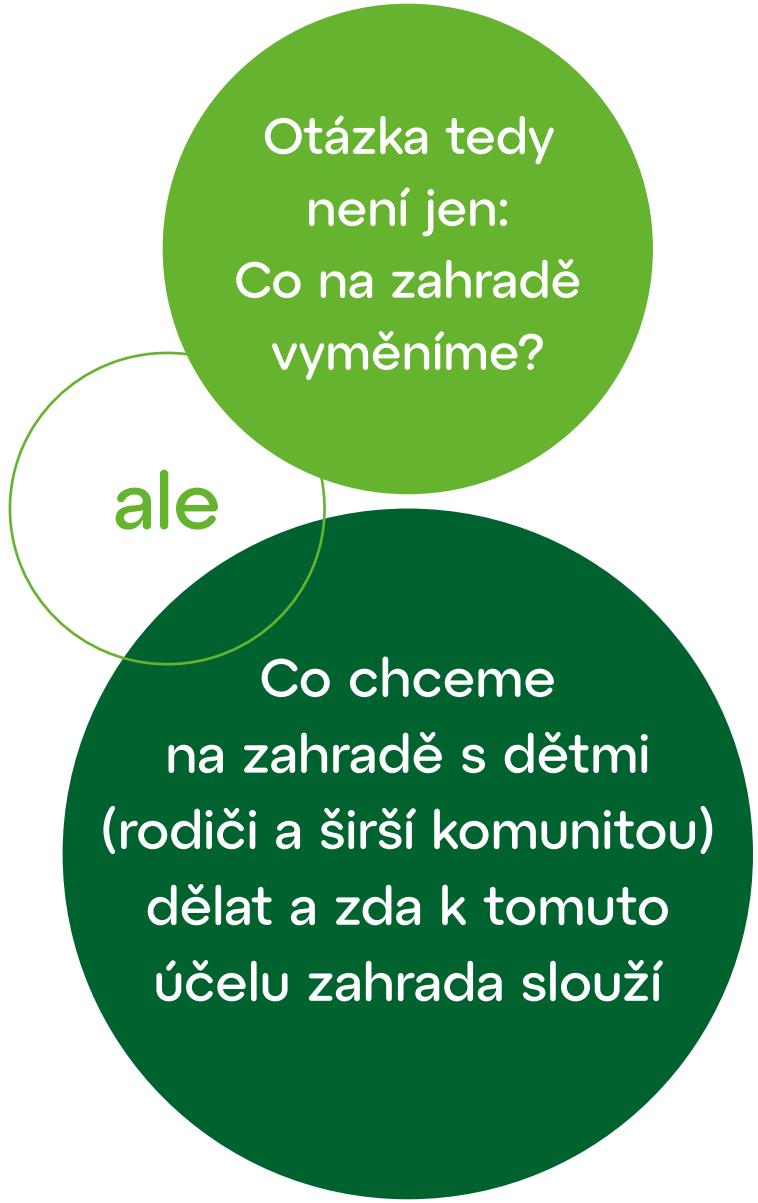

Karel | Komárek Family Foundation

Zahrada je taky třída!

Dvě zahrady. Dvě role.

Zahrada jako místo pro pobyt venku

Hra – pohyb – pískoviště – herní prvky

Proměny zahrad

Zahrada jako součást vzdělávání

Pozorování – experimentování – tvorba – spolupráce – rozhodování

Karel | Komárek Family Foundation

Proč právě zahrada?

- **Protože** některé věci se venku dětí učí lépe
- **Protože** venku vznikají situace, které není možné naplánovat úplně stejně jako aktivitu u stolečku.
- **Protože** zahrada jako prostor, který sám o sobě může děti učit a rozvíjet
- **Protože** když dobře navrhneme prostředí, pedagog nemusí každou vzdělávací situaci vytvořit od nuly.

Karel | Komárek Family Foundation

Tři pohledy. Jeden prostor. Jeden společný cíl: zahrada, kde děti mohou růst. Jak toho dosáhnout?

Mateřská škola

Co děti potřebují, co jim zahrada umožní zažít, jak se v ní můžou komplexně rozvíjet

- Jak zahradu využíváme dnes?
- Co děti skutečně potřebují?
- Jak může zahrada podpořit naše vzdělávání?

Zřizovatel

Potřebujeme zahrady postupně obnovovat a investovat do nich smysluplně a dlouhodobě provozovat s efektivními náklady

- Do čeho investovat jako první?
- Jak poznat kvalitní návrh?
- Jak nastavit priority a rozpočet?

Architekt

Jak propojit potřeby dětí, pedagogů a možnosti místa do jednoho fungujícího celku

- Jak číst potenciál konkrétního prostoru?
- Jak zajistit požadavky pedagogů na funkci zahrady a sladit koncept zahrady s filozofií MŠ
- Jak navrhnout prostor, který se může měnit spolu s potřebami dětí?
- Jak při návrhu zahrady pracovat s klimatickou změnou

Karel Komárek Family Foundation

Pokud chceme měnit pohled na zahradu, potřebujeme vědět, jak o ní dnes jednotliví aktéři přemýšlejí

Dotazníkové šetření ve spolupráci se Svazem měst a obcí.

Hlavní zjištění: Školní zahrady jsou považovány za důležité, ale jejich význam se zatím dostatečně nepromítá do dlouhodobého plánování a stabilního financování.

61,6 %
zahrada je stejně důležitá jako interiér

21,4%
spolupráce s architekty není standardem

36,2 %
chybí dlouhodobý plán rozvoje zahrad/y (5-10 let)

60,1 %
investice jsou omezené, pokud nejsou dotace

Karel | Komárek Family Foundation

The Future of Jobs Report 2025, World Economic Forum

Víme tedy, že zahrada je důležitá, ale jak má vlastně vypadat?

Standardy zahrad MŠ jako výchovně vzdělávacího prostoru

(3 pohledy, 3 skupiny, které mají na podobu zahrady a její využití zásadní vliv)

Metodika pro zřizovatele mateřských škol

(dotazníkové šetření)
ve spolupráci se Svazem měst a obcí

Metodika pro architekty

ve spolupráci s Českou komorou architektů

Metodika pro pedagogy

ve spolupráci s MŠMT, ČŠI, Pedagogickou fakultou JU a MŽP

Proměny zahrad

Karel | Komárek
Family
Foundation

Od proměny jednotlivých zahrad ke změně pohledu na školní zahrady jako na plnohodnotnou součást předškolního vzdělávání

- Síť partnerských MŠ
- Vzdělávací centra
- Spolupráce s pedagogickými fakultami VŠ
- Spolupráce s fakultami architektury a krajinářské tvorby
- Spolupráce se zřizovateli

www.zahradajetakytrida.cz

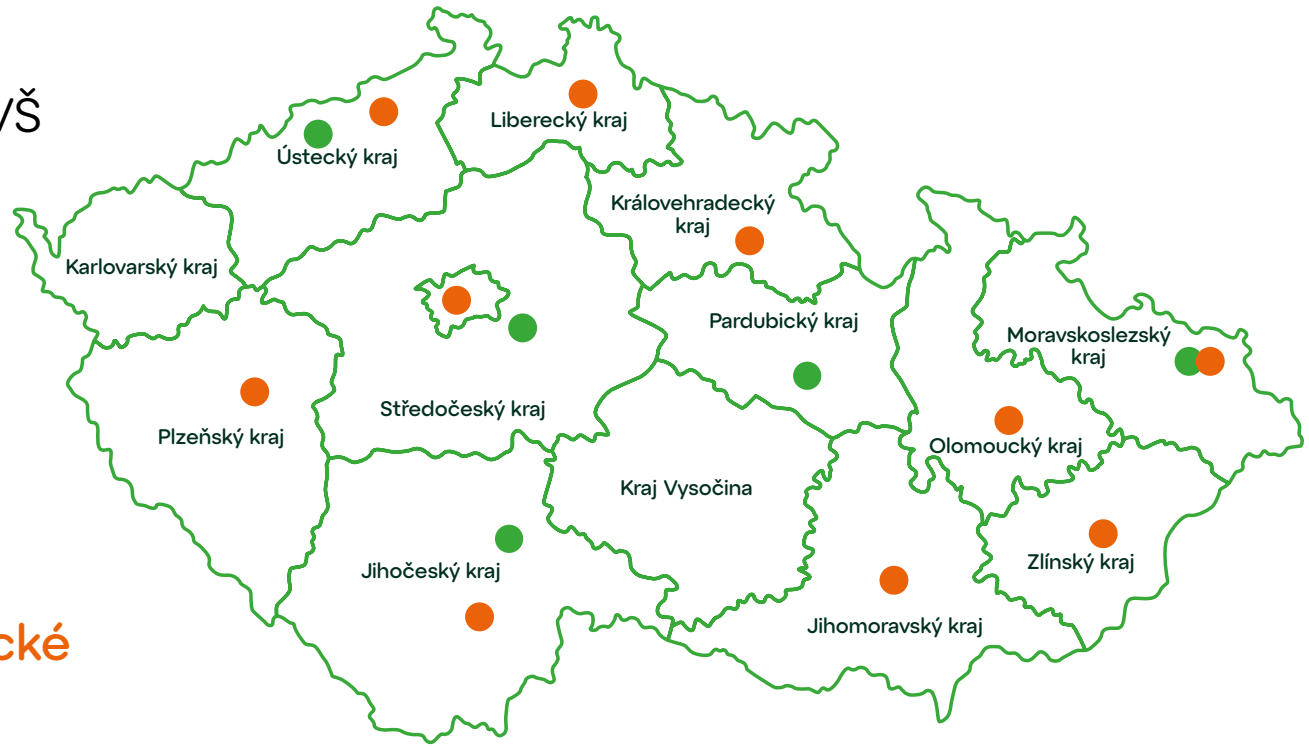

Vzdělávací centra Nadace

Pedagogické fakulty

Karel | Komárek
Family
Foundation

Děkuji za pozornost

Více informací: www.zahradajetakytrida.cz

Ministerstvo
školství, mládeže
a tělovýchovy

Standardy zahrad MŠ – pedagogická část

Jak využívat školní zahradu jako plnohodnotné vzdělávací prostředí

Ludmila Třeštíková
vedoucí oddělení strategií

1. Mateřská škola je **první zkušenost dítěte** i jeho rodičů s institucionálním vzděláváním a významně ovlivňuje jejich **vztah ke škole**, učení i vzdělávacímu systému.

2. Kvalitní **předškolní vzdělávání rozvíjí klíčové kompetence** dítěte, zejména samostatnost, spolupráci, odpovědnost, vztah k okolnímu světu.

3. Školní zahrada je pro rozvoj kompetencí nezastupitelným prostředím, protože umožňuje **přirozené objevování, pohyb**, kontakt s přírodou i praktické učení založené na zkušenosti.

Školní zahrada

Rozvíjí klíčové kompetence

Součástí vzdělávacího prostředí MŠ

- plnohodnotné vzdělávací prostředí v souladu s RVP PV a ŠVP
- místo pro hru a pobyt venku,
- centrem občanství a společného rozvoje komunity.

Pokud se na jejím utváření podílejí i děti, rozvíjejí si tím kompetence spojené s participací, odpovědností a aktivní rolí ve společnosti.

Co se dítě naučí vlastní zkušeností, to si pamatuje nejdéle.

Sázení, pozorování hmyzu, stavění, měření, péče o rostliny nebo práce s přírodními materiály vytvářejí hlubší učení než pouhé předávání informací.

KOMPETENCE K UČENÍ:
dítě je otevřené k objevování a poznávání světa kolem, hodnotí svoje pokroky, rozvíjí kritické myšlení.

KOMPETENCE KOMUNIKAČNÍ:
dítě vyjádří své myšlenky, prožitky a zkušenosti. Komunikuje v běžných situacích s dětmi i s dospělými. Projevuje se kultivovaně, v souladu se základními pravidly komunikace.

KOMPETENCE OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ:
dítě objevuje samo sebe, navazuje vztahy s ostatními.

KOMPETENCE K OBČANSTVÍ A UDRŽITELNOSTI:
dítě se chová v souladu se základními pravidly soužití a myšlenkami udržitelného rozvoje.

KOMPETENCE K PODNIKAVOSTI A PRACOVNÍ:
dítě rozvíjí své nápady, využívá příležitosti, reaguje na změny, tvoří základy prac. dovedností

KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ:
dítě si poradí v běžných situacích, pracuje s chybou, zpracovává informace, prožité situace

KOMPETENCE KULTURNÍ:
dítě přijímá kulturní a uměleckou rozmanitost ve spol., vyjadřuje se uměleckými prostředky.

KOMPETENCE DIGITÁLNÍ:
dítě se seznamuje s možnostmi využívání digi technologií, rozvíjí své informatické myšlení.

Zahrada není přestávka od vzdělávání. Zahrada je vzdělávání.

Dítě se neučí jen ve třídě. Na zahradě přirozeně rozvíjí jazyk, matematické představy, pohybové dovednosti, spolupráci, řešení problémů i vztah k přírodě.

Strategické souvislosti

Strategická vazba na S2030+ a DZ ČR 2023-2027

- rozvoj kvality předškolního vzdělávání a podpora inkluzivních, komunitních a participativních přístupů;
- rozvoj dítěte v bezpečném, inspirativním a inkluzivním prostředí.

Učení pro udržitelný rozvoj (SDG 4.7)

- Školka a zahrada jako živá laboratoř EVVO vzdělávání, péče o přírodu a odpovědnosti.
- Participace dětí – zapojení do rozhodování o podobě a využívání školního prostředí rozvíjí kompetence pro demokracii a aktivní občanství.
- Propojení vzdělávání a komunity – mateřská škola jako centrum života obce a prostor pro spolupráci s rodiči, seniory, místními organizacemi.

Podpora well-beingu

- propojení pohybu, přírody a vztahů přispívá k psychické pohodě

POTVRZENO

Metodický materiál

Expertní pracovní skupina připravila
pro učitele/ky praktickýmetodický materiál
se standardy pro plánování, budování
a pedagogické využívání zahrady jako
venkovní třídy.

Cílem je podpořit ředitelky/e mateřských škol,
pedagožky/gy a zřizovatele v proměně školní
zahrady v inspirativní, inkluzivní a vzdělávací
prostor.

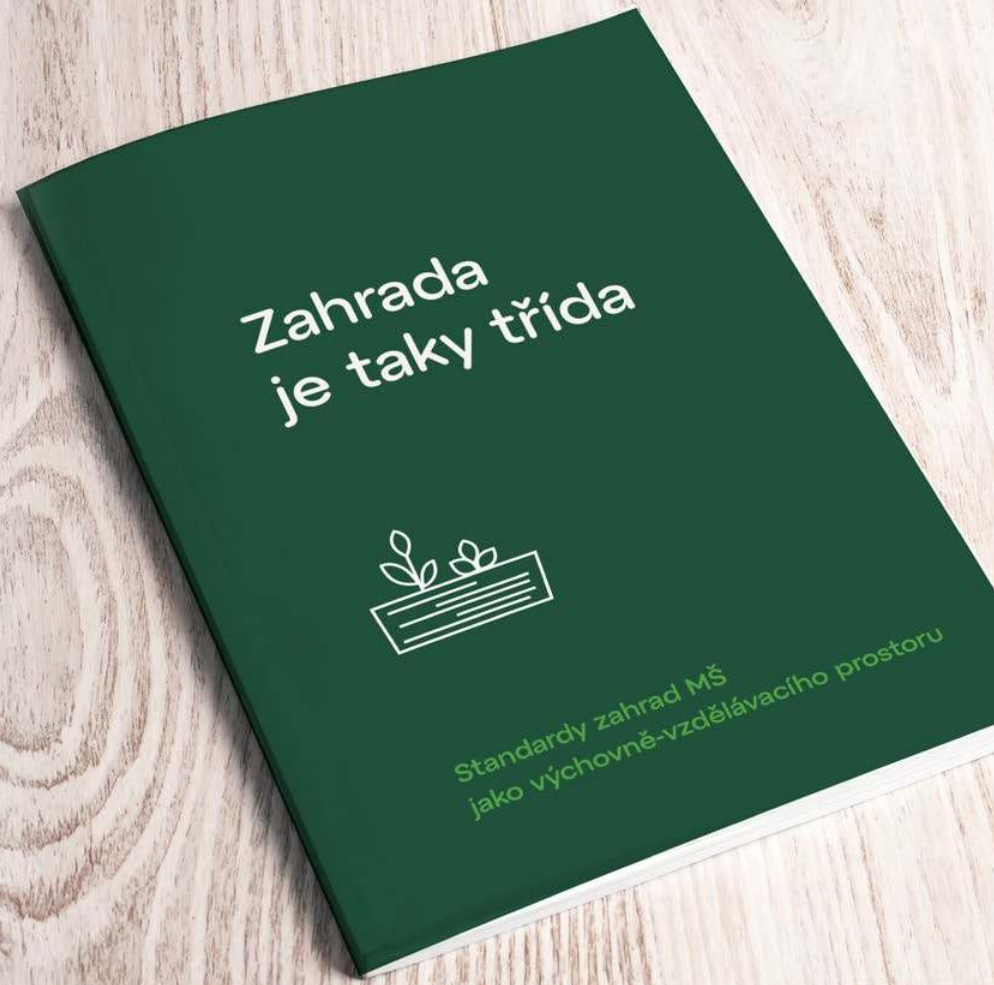

Dítě potřebuje přírodu a pohyb každý den.Není špatného počasí.

Pravidelný kontakt s přírodním prostředím podporuje fyzické zdraví, psychickou pohodu, soustředění i odolnost.

Prostor pro výchovně vzdělávací proces

- Zóny v zahradě podle vzdělávacích oblastí PRV PV
- Zahrada jako prostor k podpoře individualizace PV
- Zahrada jako podpůrné prostředí pro děti se SVP
- Well-being a duševní zdraví
- Komunitní prostor

Co se děti učí, i když nikdo neučí?

Děti se učí nápodobou. Sledují, co dělají dospělí,
čemu věnují pozornost a o co pečují.

Zahrada je součástí skrytého kurikula školy.

Prostor (jak vypadá a využívá se) i pedagogové a nepedagogové
vysílají dětem zprávu o tom, jaké hodnoty škola skutečně žije.

Desatero při tvorbě zahrad MŠ

1. Kvalita vzdělávání a **dítě je v centru pozornosti** (celoživotní učení).
2. Zahrada **je prostor pro vzdělávání**, pomáhá dětem rozvíjet kompetence.
3. Ředitel i zřizovatel přistupuje k zahradě jako **ke školní budově/třídě**.
4. **MŠ má ŠVP**, jehož je **zahrada součástí** v základní charakteristice a pojetí.
5. Pedagogové mají dostatečné **kompetence k venkovnímu vzdělávání**.
6. Zahrada rozvíjí místně **zakotvené učení a vztah k místu**, kde žijí.
7. **Zahrada** podporuje **duševní zdraví a well-being, zdravé klima a kulturu** školy.
   Propojuje třídy/skupiny a další účastníky
8. **Změna a budování zahrady** je přidanou hodnotou pro celou komunitu.
9. (Nejlépe) **Ředitel/k**a provádí zúčastněné procesem změny
10. Na návrhu pracují pedagogové MŠ a **spolupracují děti**, rodiče, komunita.
    Na přípravě a realizaci spolupracuje zřizovatel **a architekt**

Co vám může pomoc

Standardy zahrad MŠ jsou připraveny 3, ze 3 pohledů a 3 důležitých skupin

Projekt Proměny zahrad Nadace KKFF - https://www.zahradajetakytrida.cz/standardy

Metodika PEDAGOGICKÁ

Představí jak zahradu využít pro výchovně-vzdělávací proces

MŠMT, ČŠI, MŽP, fakulta JČU

→

Metodika pro ZŘIZOVATELE

Porozumí a pomůžou realizovat

Svaz měst a obcí

→

Metodika pro ARCHITEKTY

Pomůžou vám zhmotnit místo pro pedagogické sny

Česká komora architektů

Praktická místa, kam se můžete obrátit

Od proměny jednotlivých zahrad ke změně pohledu na školní zahrady jako na plnohodnotnou součást předškolního vzdělávání

- Síť partnerských MŠ
- Vzdělávací centra
- Spolupráce s pedagogickými fakultami VŠ
- Spolupráce s fakultami architektury a krajinářské tvorby
- Spolupráce se zřizovateli

www.zahradajetakytrida.cz

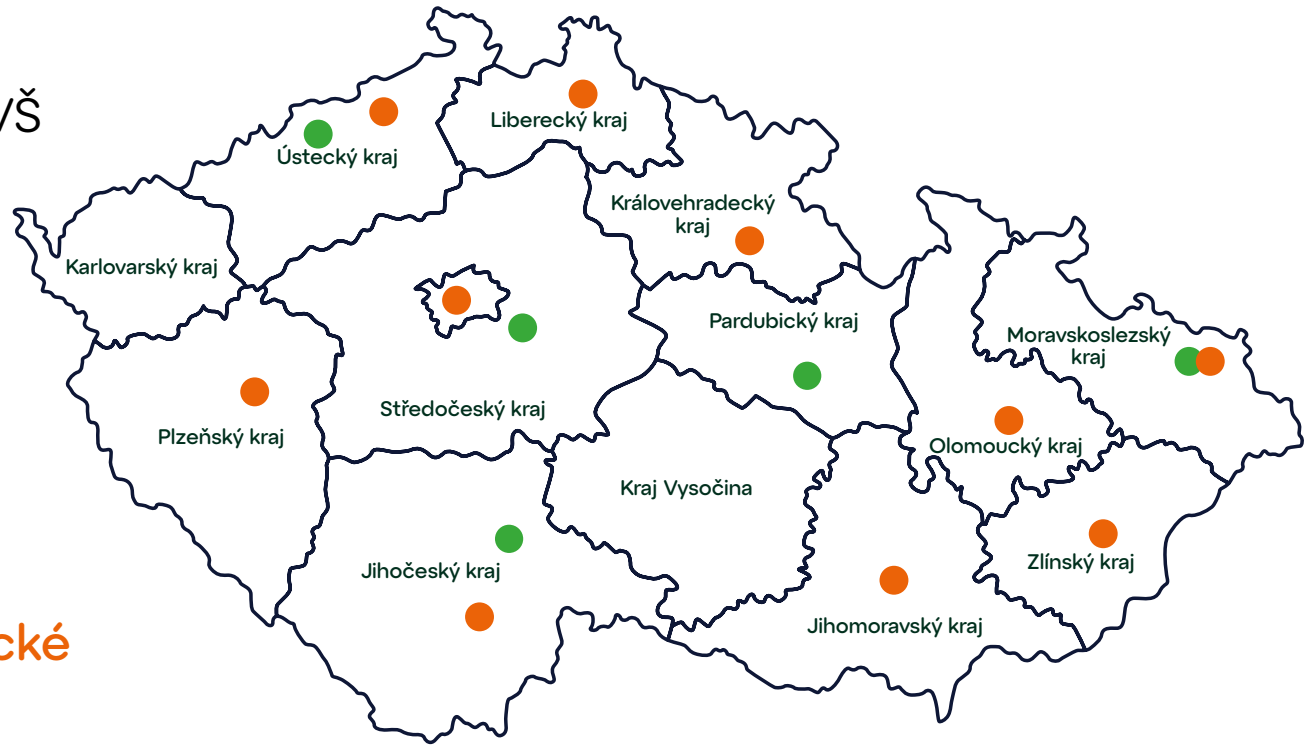

Vzdělávací centra Nadace

Pedagogické fakulty

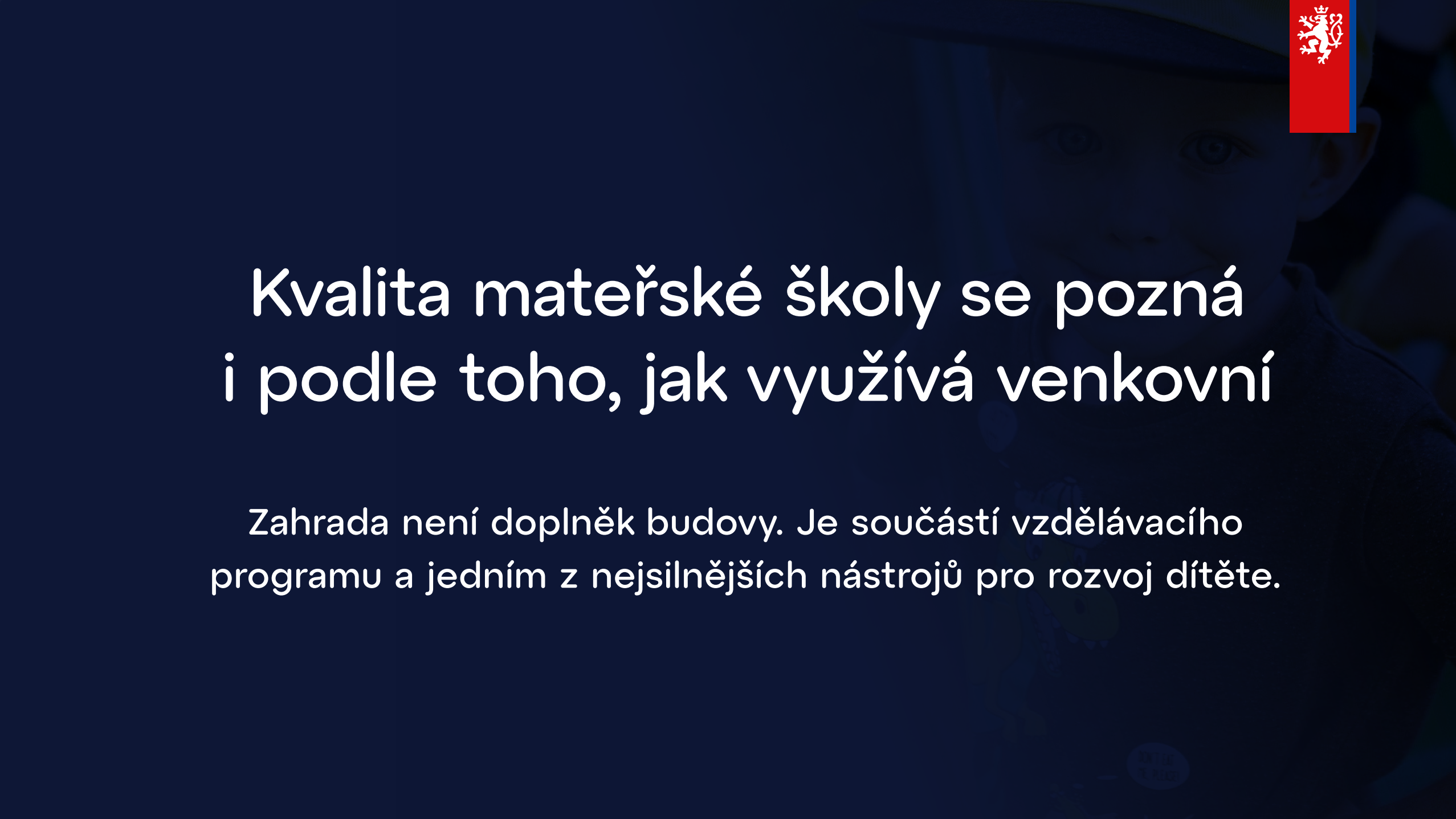

Kvalita mateřské školy se pozná i podle toho, jak využívá venkovní

Zahrada není doplněk budovy. Je součástí vzdělávacího programu a jedním z nejsilnějších nástrojů pro rozvoj dítěte.

Pedagogická fakulta
Faculty of Education

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Zahrada jako vzdělávací prostředí

Pedagogická perspektiva a spolupráce Pedagogické fakulty JU

Mgr. Marie Najmonová, Ph.D., MBA
Katedra primární a preprimární pedagogiky, PF JU
Proděkanka pro studium, PF JU

Pedagogická fakulta
Faculty of Education

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Proč se PF JU zapojila do tvorby standardů

Před dvěma lety mě na této konferenci oslovilo pojetí zahrady jako plnohodnotného vzdělávacího prostředí. Propojilo se s tématy, jimž se dlouhodobě věnuji.

Při přípravě budoucích učitelů MŠ považuji za důležité ukazovat, jak školní zahradu využívat pro pedagogickou diagnostiku v přirozených situacích, jak v heterogenní skupině diferencovat vzdělávací nabídku a jak do života školy zapojovat rodiny. Tato pedagogická perspektiva byla také důvodem mého zapojení do tvorby standardů.

Pedagogická fakulta
Faculty of Education
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Pedagogický potenciál školní zahrady

Poznávání dítěte	Při běžných činnostech na zahradě pedagog pozoruje zájmy, potřeby a možnosti jednotlivých dětí.
Rozmanitost skupiny	Různá místa a činnosti umožňují diferencovat nabídku tak, aby se mohlo zapojit každé dítě.
Škola a rodina	Společná péče o zahradu vytváří prostor pro setkávání rodin, pedagogů a dětí.

Tyto souvislosti patří už do přípravy budoucích učitelů MŠ.

Pedagogická fakulta
Faculty of Education

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Výsledky spolupráce

Standardy zahrad MŠ

Pedagogická perspektiva se promítla do Standardů v rámci spolupráce mezioborové skupiny.

Fakultní MŠ Duha Soběslav

Prostor pro praxi studentů a vzdělávací centrum nadace.

Předmět na PF JU

Venkovní vzdělávání propojuje plánování, realizaci a reflexi.

Další pedagogické fakulty

Společná setkání otevřela téma venkovního vzdělávání i na dalších fakultách.

Pedagogická fakulta
Faculty of Education

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
University of South Bohemia in České Budějovice

Pozvání do sekce Předškolní vzdělávání

Od 15:00 se k těmto tématům vrátíme podrobněji.

15:00 Ludmila Třeštíková

Standardy zahrad MŠ jako vzdělávacího prostoru

15:30 Lucie Menhartová

Venkovní vzdělávání v přípravě budoucích učitelů MŠ

Zahrada je taky třída

Standardy zahrad MŠ coby výchovně-vzdělávacího prostoru MŠ

rizeniskoly.cz/zahrada